

Felszabadult ünnepléssel ért véget Izraelben az Élet Menete

Az élet igenlését hirdető sokezeres gálaesttel ért véget Izraelben az Élet Menete, amelyre ötvenhárom országból érkezett fiatalok – írja az MTI.

révén mindez új értelmet nyert, és az Élet Menetévé, igenlésévé vált.

Velük tartott egy tizenkét fős, idősebbekből, köztük holokauszt-túlélőkből álló csoport is. A kilenc-

Az idősek önköltséges csoportját *Gündert Anikó*, a Mazs alapítvány szociális munkása szervezte. „Sikerült elhozni több, nagyon idős túlélőt, életükben először. Csodála-

A túlélők a Siratófalnál

Magyarországról korábban száz-harminc középiskolás utazott Auschwitzba hét magyar iskolából az ottani programra, és közülük negyvenhármán folytatták tovább útjukat Izraelbe is: zsidó és nem zsidó fiatalok.

Ők a múlt hét végén érkeztek a Szentföldre, és az állam kikiáltásának évfordulóján részt vettek az Élet Menetén. Ez Jeruzsálemben a polgármesteri hivataltól a Siratófalhoz vezetett, majd onnan az ország középső részén lévő Latrunba, az összes delegáció közös ünneplésére. A Kotelnál Magyarország izraeli nagykövete, *Benkő Levente* is üdvözölte a csoportot.

Gordon Gábor, a magyarországi Élet Menete vezetője az MTI tudósítójának elmondta, hogy tizenhét évvel ezelőtt *Verő Tamás* főbáttal azért kezdték szervezni a magyar részvételt, mert sem a zsidó, sem a nem zsidó fiatalok nem vettek részt a holokausztmegemlékezéseken, és úgy érezték, ebben a tekintetben reformra van szükség.

Az Élet Menete Alapítvány 17 éve utaztat diákokat a nemzetközi Élet Menetére, és ez idő alatt 4-5000 magyar fiatal vett részt az önkéntesek munkájával létrehozott programon. Azért nevezik Élet Menetének, mert noha a második világháború idején a halál menete volt az Auschwitzból Birkenaubá vezető út, de a fiatalok

venkét éves *Szántó Róbertné* a hír-ügynökségnek elmondta, hogy 1944-ben került Auschwitzba. „Nagyon jó érzés látni a felszabadult fiatalokat, tudni, hogy Izraelben így is lehet élni, szabadon, nyugodtan, hiába van körülveve ellenségekkel az ország.”

A nyolcvanöt esztendő *Borsos Marietta* számára is rengeteget jelentett az utazás. Ő rendszeres résztvevője és önkéntes szervezője is az Élet Menetének. Már ötödször jár Izraelben, amely – mint fogalmazott – mindig ad számára valami újat.

tos emberek, és csoda, hogy háború előtti és a háborúban is megőrzött értékeket tudnak átadni” – mondta. Ő maga másodgenerációs túlélő, küldetés-ként tekint munkájára.

Verő Tamás főbáttal mellett első alkalommal elkísérte a csoportot *Szabó György*, a Mazsok kuratóriumának elnöke is Izraelbe. „Fantasztikus az itteni menet hangulata, egészen más, mint a budapesti vagy az auschwitz-i. A szabadság, a felszabadultság, az öröm, a szabadságérzet uralja” – nyilatkozta élményeiről.

Magyar útlevelel a munkácsi rebbének

Szijjártó Péter külügyminiszter New Yorkban találkozott egy chászid közösség képviselőivel, akikkel a magyarországi zsidóság helyzetéről tárgyalt. Ennek keretében magyar útlevelet adott át **Moshe Leib Rabinovits**nak, ugyanis a vallási vezető 1940-ben Munkácson született.

Fotó: Koszticsák Szilárd / MTI

Amikor a Tízparancsolatot kaptuk

A sávuot a kinyilatkoztatás ünnepe; a kinyilatkoztatás hagyományos tanítása-ink szerint azt jelenti, hogy Isten a Szentírást átadta az embereknek. A Szentíráásban pedig Isten, szavai és tettei által, megismerteti magát az emberrel. Nyilatkozik önmagáról, tehát önmagát kinyilatkoztatja.

Égzigés, villámfény közepette zendül fel a felhőkre vont Szináj ormáról az égi szólam, Onajchi, Én vagyok az Örökkévaló, a te Istened, majd következik az Isten és ember iránti alapvető kötelességek foglalatja, a Tízparancsolat.

A bibliai kor embere erre a páratlan, szinte földöntúli élményre mélységes megrendüléssel emlékezik vissza... Tudakozódj csak őskortól fogva... mióta megteremtette Isten az embert... történt-e ilyen hatalmas dolog... Istennek a tűzből kizengő hangját hallottad... megismerhetted; Ő az Örökkévaló, az Isten.

A talmudi irodalom e páratlan esemény időbeni és tartalmi kereteit kiszélesíti. Nem egyedül a Tízparancsolat, hanem a maga koráig létrejött szent irodalom teljessége, az egész Szentírás, a misna és a gömár, mind a szináj kinyilatkoztatás gyümölcse, eredménye. Ebben a felfogásban a kinyilatkoztatás az idővel haladó, megismétlődő esemény.

A középkor nacionalista vallásfilozófusa, Majmuni a teljes Őt könyv isteni voltáról tesz hitet. A közlés módja előttünk homályban van, hiszen az Örökkévaló egyedül Mózeszel beszélt „színről színre”. Majmuni álláspontját követi korunk zsidó teológiája, amikor azt vallja, hogy az eredet kérdésénél döntőbb, ahogy mestereink, a megszentelt tradíció s nyomukban mi, elfogadjuk a Tórát. Istennek mindig megváltó szava az.

A 17. századi olasz rabbi, Azarja Figo, a kinyilatkozás fokára nézve azt vallja, hogy a személyes élmény, amelyet a kinyilatkoztatás nemzedéke megélt és öröklül hagyott, a tapasztalat és belátás minden elméleti érvnél meggyőzőbb az isteni törvény igazsága mellett.

A ne ölj parancsának igazságát – csak ezt az egyet emeljük most ki – éppen a mi nemzedékünk előtt nem kell igazolni!

A kinyilatkoztatás célját mindennapi imáinkban leljük meg. Ő megnyitja szívünket, odahelyezi szeretetét és türelmét, hogy teljesítsük akaratát, és teljes szívből szolgáljuk őt.

Teljes szívből – ezen fordul meg minden. Valóságos gyakorlatunkba, egész magatartásunkba a lélek önt életet.

Máig kedves és kedvelt olvasmánya a vallásos embereknek a 11. században élt Bachja ibn Pakuda moráleteológiája, Chaóvausz Chalevoausz.

Bibliai és talmudi tanításokra alapozva azt fejtegeti, hogy a külső és mások által is látható vallásos kötelességek chaóvausz hoélvorim igazi értékét a chaóvausz chalevoausz az érzelmek tisztasága és nemessége, a szív kötelességeinek teljesítése kötelezik.

(Ráv)

Ronald Lauder: a lengyelek nem tehetnek Auschwitzról

A lengyeleket nem szabad felelőssé tenni azért, hogy a náciak az általuk megszállt Lengyelországban létesítették a haláltáborokat – szögezte le a Zsidó Világkongresszus elnöke, Ronald S. Lauder a Rzeczpospolita lengyel hetilapban közölt cikkében, amelyben felszólította a lengyel politikai és egyházi vezetőket, hogy határozottan lépjenek fel az antiszemita megnyilvánulások ellen.

Lengyelország „nemzedékeken át a zsidó szellemiség lüktető szíve volt, otthont adott a diaszpórában élő zsidók többségének” – írta Ronald S. Lauder.

„Sajnos e nemzetiség nagy sűrűsége miatt, valamint azért, mert az ország Európa szívében fekszik”, Hitler és a náciak Lengyelországot a holokauszt helyszínének választották. A lengyeleket nem lehet felelőssé tenni a haláltáborok működéséért, Auschwitzt az nemetek hozták létre és működtették – hangsúlyozta az MTI közleménye szerint.

A ZSVK elnöke egyúttal reményének adott hangot, hogy a lengyel politikai és egyházi vezetők „határozottan fellépnek az antiszemita megnyilvánulások ellen”. Utalt a többi között arra, hogy nagypénteken az egyik lengyelországi köz- ségben, felelevenítve egy régebbi népszokást, Krisztus egyik tanítványát, az áruló Júdást ábrázoló bábut égették el. Ez a népszokás több országban ismert, Csehországban például a kulturális miniszter a nemzeti örökségvédelmi listára vette fel, ami formális feltétele annak, hogy felkerüljön az emberiség szellemi kulturális örökségének védelmét szolgáló UNESCO-listára is. Mindazonáltal a lengyelországi Júdás-égetést többen antiszemita megnyilvánulásként értelmezték, mert a bábut a helybeliek élethűen, zsidó vonásokkal készítették. A lengyel hatóságok büntetőjogi eljárást indítottak az ügyben, a történeteket elítélte a lengyel püspöki kar.

Lauder aggodalmát fejezte ki amiatt is, hogy a varsói kormányfői hivatal előtt a szélsőjobboldali körök többezer tüntetést szerveztek, mert szerintük a lengyel kormány nem lép fel hatékonyan a tavaly elfogadott amerikai jogszabály ellen. A törvény arra kötelezi az amerikai külügyminisztert, hogy évente készítsen jelentést a holokauszt után örökösök nélkül maradt zsidó vagyon helyzetéről a világ különböző országaiban.

A varsói kormány álláspontja szerint az amerikai törvény nincs hatással a lengyel jogrendszerre, Lengyelország pedig áldozata lett a náci Németországnak, és mint ilyen, maga jogosult kártérítésre.

A törvény miatt viszont Varsó lemondta az izraeli szociálisügyi, illetve külügyminisztériumi küldöttség látogatását, miután kiderült, hogy a delegációba az utolsó pillanatban bekerültek háborús kártérítéssel foglalkozó szakértők is.

Lauder szerint a szélsőjobboldali tüntetéshez és a Júdás-égetéshez hasonló események „csak az előítéletek erősödését szolgálják a lengyel, valamint az izraeli utcákon”.

Ronald S. Lauder

Erdő Péter levele Heisler Andrásához

Igen Tisztelt Elnök Úr!

Nagy örömmel értesültem róla, hogy újraválasztották a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége elnökének. A megerősítéshez szeretettel gratulálok! Számunkra a Mazsihisz elnökeként végzett eddigi munkája garancia a testvéri jó viszonyra és az alkotó együttműködésre.

Felelősségteljes szolgálatához sok erőt és sikert kívánok! Életére és a Mazsihisz egész tevékenységére a Mindenható áldását kérem!

Tisztelettel és testvéri szeretettel:

Erdő Péter
bíboros, prímás, érsek

Két új tagja van a Mazsihisz Rabbitestületének

Az újjáválasztott Rabbitestület (Róna Tamás elnök, Markovics Zsolt és Schönberger András alelnökök) ülésén titkos szavazással két rabbít vettek fel a testületbe: *Fináli Gábort* (Hunyadi tér) és *Petrovics Pétert* (Szombathely–Kaposvár).

A tanácskozáson ezenkívül egy új SZMSZ-ről és a világi vezetéssel való kapcsolatról tárgyaltak.

Magyar–Izraeli Baráti Körök: borúsak a kilátások

Az alapító nagy öregek közül sokan meghaltak, a fiatalok közül nehéz új önkénteseket toborozni, a pályázati források pedig lassan elapadnak – így látja Kovács László, a Magyar–Izraeli Baráti Társaságok és Körök Országos Szövetségének elnöke a helyzetüket.

Kovács László elnök a szervezet jövőjét illetően nem túl optimista, mert a Magyar–Izraeli Baráti Társaságok és Körök Országos Szövetségébe tartozó egyesületek aktivitása sajnos csökkent. Ennek az lehet az oka szerinte, hogy a települési önkormányzatok a helyi civil szervezeteket egyre kevésbé képesek finanszírozni, elapadtak a különböző helyi pályázati források, míg az országos hatókörű pályázatok közül csak keveset sikerül megnyerni. Az anyagi helyzetük annyira leromlott, hogy az első baráti kör létrejöttének 30. évfordulójára szervezett idei emlékülés megtartása is kérdéses lesz, ha a Nemzeti Civil Alapprogram nem támogatja a pályázatot.

Az első Magyar–Izraeli Baráti Társaság a rendszerváltozáskor, 1989-ben alakult meg Budapesten számos kiemelkedő közéleti személyiséggel részvételével, majd sorra következtek a vidéki egyesületek: 1990/91-ben Zalaegerszegen, Vácott, Debrecenben, Hódmezővásárhelyen és más városokban is létrejött egy-egy helyi baráti társaság. A társaságok civil szervezetként, önállóan, a budapesti szervezettől függetlenül működtek, működnek. Számuk ma húsz fölött van az országban. Az volt a céljuk, hogy a legkülönbözőbb programok szervezésével megismertessék környezetükben Izrael történelmi és kulturális értékeit, népét, társadalmát, hagyományait. Olykor meghívott előadók beszéltek Izrael gazdasági, művészeti, tudományos életéről, a Közel-Kelet politikai folyamatairól, Izrael bel- és külpolitikái kérdéseiről, a holokausztról, az Igaz Emberek cselekedeteiről, azaz sok mindenről, ami kapcsolatos Izraellel és népével.

A baráti körök 2001-es szegedi összejövetelükön határozták el a Magyar–Izraeli Baráti Társaságok és Körök Országos Szövetségének megalakítását, a bejegyzés 2003-ban emelkedett jogerőre. A szövetség célja az országban működő Magyar–Izraeli Baráti Társaságok és Körök tevékenységének koordinálása, a Magyarország és Izrael közötti kapcsolatok fejlesztése, a két nép közötti kapcsolatok kialakítása, elmélyítése, továbbá Izrael Állam és népe kulturális, művészeti, történelmi, gazdasági értékeinek, hagyományainak bemutatása, megismertetése Magyarországon egész területén, illetve a magyar nép értékeinek bemutatása Izraelben.

Mint Kovács László – akit a szövetség alakuló ülésén választottak meg országos elnöknek – elmondta: ezek a magyar–izraeli baráti társaságok jobbra úgy működnek, hogy egy-két ember, esetleg pár fős elhivatott csapat szervezi a programokat,

Kovács László

akik a pihenésüket fölálldozva tevékenykednek a közösség fönntartásáért. Az elnök szomorúnak tartja, hogy ezek az emberek szinte semmilyen elismerést nem kapnak, holott többen harminc éve munkálkodnak egy-egy baráti kör élén.

A másik probléma az utánpótlás hiánya: Kovács László úgy látja, egyre kevesebben vállalkoznak, hogy a szabadidejükben, a saját költségükön dolgozzanak ezekért az egyesületekért. Holott Izrael létrejöttének hetvenedik évfordulója is megkövetelte a lelkes és önkéntes munkát: a tagszervezetek igen aktívak voltak Szekszárdtól Zalaegerszegig. Nyíregyházától Szegedig, egy- vagy többnapos programokat szerveztek. A szövetség tavalyelőtti, Szekszárdon tartott országos gyűlésén részt vettek az izraeli külügyminisztérium képviselői, a Mazsihisz vezetői, valamint az olasz és szlovén testvérszervezetek küldöttei.

A mostani helyzetben Kovács László attól fél, nem lesz, aki folytassa a munkát. Az alapító nagy öregek közül sokan meghaltak, viszonylag kevés fiatal tudnak bevonni a munkába, pedig ez a cél: minél több fiatal elérni a túlélés érdekében.

Kácsor Zsolt

Interjú Szeged új elnökével

A Szegedi Zsidó Hitközség új elnökévé a közelmúltban Buk Istvánt választották, aki a közösséget 23 éven át irányító Lednitzky Andrást váltotta. Ebből az alkalomból beszélgettünk az új vezetővel, akit eddigi életútjáról és terveiről kérdeztünk.

Édesapám munkaszolgálatos és holokauszt túlélő volt, édesanyám gettóba kényszerült, majd őt is deportálták. 1947-ben születtem meg Szarvason, onnan Szentesre költöztünk, ahol eléggé mozgalmas hitélet volt az ötvenes évek elején, ami mai fejjel visszagondolva meglepő. Jártam talmudra, megtartottunk minden ünnepet, minden pénteket, szombatot, és voltak kulturális rendezvények is.

Bárcsak ilyen lenne ma egy kisvárosi zsidó milió...

Igen, nagyon furcsa visszagondolni azokra az évekre! Ma már el sem tudjuk azt az életet képzelni. Szentesről Békéscsabára kerültem, ott érettségiztem. Szegeden nősültem meg az itteni zsinagógában, Scheiber Sándor professzor úr volt az eskető rabbink. Az első feleségemmel Makón éltünk tíz évig, az első házasságomból van egy fiam, a másodikból pedig egy lányom.

Mikor kapcsolódott be a szegedi hitközség vezetésébe?

1974 óta élek Szegeden, és igyekeztem mindig a vallás közelében lenni. A munkámmal ez nem mindig volt összeegyeztethető – a foglalkozásomat tekintve mélyépítő technikusk vagyok –, de már nyugdíjba mentem, és azóta több az időm. Négy éve vagyok tagja az elöljáróságnak, és most abban a megtiszteltetésben volt részem, hogy elnökké választottak.

Mennyi zsidó élhet Szegeden?

Úgy négyszáz körül, legalábbis az alapján, hogy mennyien fizetik a kultuszadót. A minjén azért általában mindig megvan, de lehetnének többen. A nagyobb ünnepeken persze komolyabb a létszám, olyankor jönnek Makóról, Szentesről, Vásárhelyről is.

Milyen tervekkel vág neki az elnöki ciklusnak?

A hitélet erősítését tartom szem előtt. Kellenek persze kulturális események is, de a vallási élet fejlesztésére nagyobb hangsúlyt kell helyezni. Úgyhogy szeretnénk megszólítani a fiatalságot általános iskolásoktól kezdve középiskolásokon át egyetemistákig. A minap a szegedi Radnóti gimnázium tanulóit láttuk vendégül a zsinagógában, ahol másfél órás idegenvezetést tartottunk nekik, majd a székház dísztermében beszélgethettek a rabbival. Tanulságos volt, mert nagyon érdeklődők voltak, és ha a fiatalság érdeklődő, az jó jel. Lehet köztük sok olyan, akire számíthatnánk a jövőben.

Kácsor Zsolt

Buk István

בר מצוה

Fotó: Bakonyi Tibor

Az újonnan megnyílt zuglói zsinagógában íjjár hónap beköszöntekor tartották *Cseke-Novák Levente Dávid* (Dóvid ben Ávróhom) felnőtté avatását. A soros tórai szakaszt az ünnepelt olvasta, mint a képen látható, két főrabbi „felügyelete” mellett. A szertartás halachikus alapjának megteremtése *Radnóti Zoltán* főrabbi érdeme, a szövegolvasásra való felkészítést *Kardos László* főkantor végezte, az avatóbeszédet pedig *Kardos Péter* főrabbi mondotta, aki Isten áldását is kérte az ifjúra.

Mindkét vallási vezető tanítást adott útravalóul Dávidnak. A világi vezetés nevében *Róna Iván* elnök köszöntő szavak kíséretében ajándékot nyújtott át. Ezt követően az édesanya, *Novák Veronika* fia tiszteletére kiduson látta vendégül a rokonokat, barátokat, ismerősöket, akik jókívánságokkal halmozták el a családot.

Műemlékvédelmi díjat kapott a balatonfüredi Zsidó Kiválóságok Háza

A Műemlékek és Műemlékhelyszínek Nemzetközi Világnapján az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága ICOMOS-díjban részesítette a

többlétértéket, és a hagyomány is a kortárs kultúra felől szemlélve tud elevenen hatni. Együtt sokkal erősebbek, mint külön-külön.

A kitüntettek: Sugár Péter, Varga Piroska, Hári Lenke és Olti Ferenc, az ötletgazda

Zsidó Kiválóságok Házát. A díj értékeli az épület megőrzését, innovatív hasznosítását, egyúttal elismeri, hogy a helyreállítás optimális egyensúlyt hozott létre, építészeti eszköztára bátor, mégis arányos.

Az építészetben az egyik legrangosabb díjat *Hári Lenke* alpolgármester, *Sugár Péter* tervező, *Varga Piroska* belsőépítész, valamint *Olti Ferenc* vették át Ozorán a Műemlékek Nemzetközi Világnapja alkalmából rendezett ünnepségen.

Részletek az indoklásból:

„A régi templomépület már történetben is unikálisan és példaértékűen egyesíti a három nagy vallási felekezetet, amelyek békésen adták át egymásnak az épületet szakrális célra. Ezt a szellemiséget viszi tovább az intézmény, technikailag és esztétikailag is magas színvonalon. Az építészeti megoldás is ezt a szellemiséget erősíti: a régi és az új karakteresen eltérő anyagokkal és szerkezetekkel jelenik meg, mindkét világ a saját építészeti identitását fejezi ki. A csúcstechnikát befogadó új kiállítóépület kortárs építészeti eszközöket használ, (...) megjelenésében határozottan különbözik a vakolt, cserépfedésű templomtól. A kétféle megjelenés mégsem az ellentétet, hanem a békés egymásra épülést fejezi ki. Hiszen a modernitás a hagyományos kultúrához képest ad

Az új építményben rendezett – Európában is egyedülálló – kiállítás megemlékezik a holokausztról, de a pusztulás mellett a hangsúly elsősorban azon van, mivel gazdagította a világ zsidósága az emberiséget: a kiállítás a legkorszerűbb interaktív eszközökkel mutatja be a 19. századtól napjainkig a zsidó származású tudósok, orvosok, mérnökök tevékenységét.”

A műemlék épület alapja a középkori Füred falu temploma volt, amelyet Szent Margit tiszteletére építettek. Első említése egy 1267-ben kiadott oklevélből ismert. A templomot fordultatos és tragikus története során többször is újjáépítették. 1855-ben az épületet a reformátusok eladták a füredi zsidó hitközségnek, egészen 1944-ig működött zsinagógaként. Sorsa a második világháború utáni vidéki zsinagógákéval osztozott: a benne őrzött tóratekercseket elvették, megszünt szakrális funkciója. Az 50-es, 60-as években hajógyári raktárként, garázsként használták, majd 1991-ben magánkézbe került, ételemeként működött, az elmúlt években azonban magára hagyatva, üresen állt.

A felújítás során az egykori templomépület egybeépült egy új, modern, 21. századi látogatóközponttal.

ZSIDÓ VILÁGHÍRADÓ

Venezuela

A Times of Israel tájékoztatása szerint a válságos helyzet miatt a dél-amerikai országban élő zsidók száma a kilencvenes évek közepétől mostanáig mintegy 25.000 főről 6000-re csökkent. A kivándorlók többsége az Egyesült Államokban, Izraelben és Mexikóban telepedett le. A fiatalok, valamint a középgeneráció tagjainak nagy része eltávozott, és főleg az idősek maradtak az országban.

Venezuelában rendkívül rossz a biztonsági helyzet és gyakoriak az emberrablások, ezért a közösség tagjai vigyáznak egymásra. Az antiszemitizmust elsősorban az Iránnal rokonszenvező kormányzat szítja. A gázai összecsapások miatt a diplomáciai kapcsolatok 2009-ben megszakadtak Izraellel. A jelenlegi súlyos belső konfliktusban a zsidó közösség vezetői tartózkodó álláspontot képviselnek, de fenntartják kapcsolataikat a kormánnyal.

Hittestvéreink, akik a 20. században Európából, illetve Marokkóból, valamint más arab országból érkeztek, részint az askenázi, részint a szefárd hagyományokat követik. Túlnyomó többségük a fővárosban, Caracasban él. A nehéz helyzet ellenére a CAIV nevű ernyőszervezet több zsinagógát, közösségi központot és iskolát tart fent.

Belgium

Brüsszel Anderlecht kerületének egyik új utcáját a neves francia jogászárról és politikusáról, a holokauszt-túlélő Simone Veilről, az Európai Parlament első női elnökéről nevezték el. A második világháború előtt sok hittestvérünk, köztük kelet-európai menekültek éltek ebben a negyedben. A német megszállás idején a kollaboráns rendőrség rendszeresen végzett razziákat a körzetben. Az elfogott üldözötteket összegyűjtötték, majd az SS a lengyelországi haláltáborokba hurcolta a belga és a külföldi zsidókat. A kerületben található az 1970-ben felavatott Belgiumi Zsidó Mártírok Emlékműve is, amelyen 29.874 név szerepel.

Ukrajna

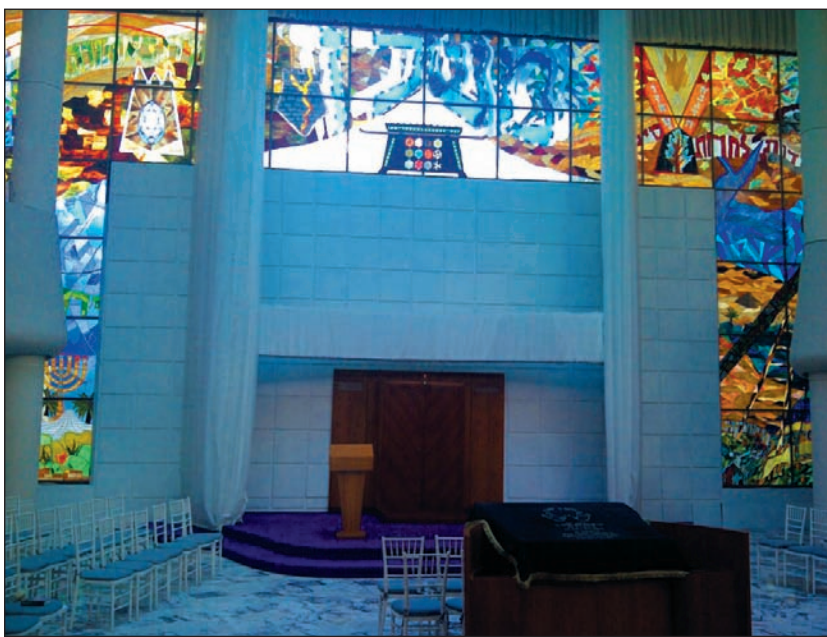
Az ukrán fővárosban a közelmúltban tartott Zsidó Fórumon Pavlo Klimkin külügyminiszter bejelentette, hogy a kormány kezdeményezte a csatlakozást a Nemzetközi Holokauszt- emlékező Szövetséghez (IHRA). A miniszter szerint a döntést nem a politika, hanem a múlt őszinte értékelésének és a holokausztoktatás fejlesztésének a szándéka indokolta.

A fórum alkalmával Szvjatoszlav Sevcuk görögkatolikus püspök és Jakov Bleich főrabbi az ukránok és a zsidók közötti kapcsolatok elmélyítéséért Ronald S. Laudert, a Zsidó Világkongresszus elnökét a második világháború idején számos üldözött megmenekülését segítő Andrey Sheptytsky metropolitáról elnevezett emlékéremmel tüntették ki.

Lauder beszédében kijelentette, hogy a zsidóknak mindenütt félelem nélkül kellene élniük. Kérte az ukrán hatóságokat, hogy támogassák a helyi zsidó közösségeket és akadályozzák meg az antiszemitizmus növekedését. Hangsúlyozta a zsidók egymás közötti békéjének és megértésének fontosságát is.

Franciaország

A France Bleu rádió tájékoztatása szerint a normandiai partoknál fekvő La Manche megyében meg akarják őrizni az egykor ott élt deportáltak és Igazak emlékét. A Cherbourg kikötővárosban építendő emlékműre vonatkozó döntést Marc Lefèvre, a megyei tanács elnöke jelentette be, aki a Gambetta iskola több diákjával a közelmúltban Izraelben tett látogatást. Olivier Jouault, az intézmény történelem- és földrajztanára, a javaslat egyik kezdeményezője szerint „remél-

Venezuela. Zsinagóga Caracasban

Belgium. A brüsszeli emlékmű mártírfala

Ukrajna. A zsidómentő metropolita, Andrey Sheptytsky

hetőleg mindenki megérti az üzenetet”.

A Cité de la Mer környékén fog épülni az emlékmű, ahonnan a 20. század első évtizedeiben a kelet-európai zsidók az USA-ba indultak. A kivándorlók egy ideiglenes imaházat is létesítettek. Az emlékoszlopra 101 deportált és az üldözöttek mentésében elismerten részt vevő 32 Igaz neve ke-

Franciaország. Marc Lefèvre, a Manche megyei tanács elnöke

rül. Az iskolai tanárai és diákjai azonban még további áldozatokat próbálnak felkutatni.

A második világháború előtt Cherbourg-ban mintegy 150-200 zsidó élt, akiket 1943 nyarán a német megszállók internáltak és elhurcoltak. Jelenleg egyetlen zsinagóga sincs a megyében.

Kovács

Holokausztáldozat haját viselő játék baba van egy török múzeum birtokában?

Mielőtt a légerekben megölték a kislányokat, levágták a hajukat, amit gazdag német gyerekeknek való játék babákon használtak fel, állítja az Anatóliai Játékmúzeum igazgatója.

A török múzeum szerint a birtokukban van egy olyan baba, amely 2017-es megnyitásuk óta látható a kiállításukon, számolt be erről a jpost.com egy CNN-hír alapján.

Emray Unlusoy, az Anatóliai Játékmúzeum igazgatója elmondta: a halálra ítélt kislányok haját levágták, és olyan babák készítésénél használták fel, amiket gazdag német gyerekek kaptak meg. Ez a tragédia húzódik a valódi hajjal rendelkező babák története mögött.

A babát Németországban vásárolta a múzeum, és 1941-ben halt meg Auschwitzban az az áldozat, akinek a haját felhasználták hozzá annak idején. A zsidók tömeges kiirtása a lengyelországi Auschwitzban 1942-ben kezdődött.

A náci valóban elraktározta a gyerek áldozatok és a nők haját, de az eddigi információk szerint nagy mennyiségben nem használták fel játékok előállításához.

A cikk nyomán anonim zsidó csoportok mintát vettek a baba hajából, hogy genetikai teszt segítségével ellenőrizzék az igazgató állításait. A CNN riportja még nem számolt be ennek eredményéről.

Kibic

A múzeum igazgatója, Emray Unlusoy és a baba

Ferenc pápa: aggasztó az új antiszemitizmus

Megbélyezte az erősödő antiszemitizmust a Katolikus-Zsidó Kapcsolatok Nemzetközi Bizottságához (ILC) intézett üzenetében Ferenc pápa, aki szerint a zsidóság ismét ezzel az „aggasztóan újjáéledő jelenséggel” kénytelen szembenézni – írja az MTI.

A Kathpress osztrák katolikus hírügynökség jelentése szerint az egyházfő az általános audiencia végén nyújtotta át az ILC képviselőinek a levelét, melyben egyúttal méltatta a szervezet elkötelezettségét a menekültek ügye és a katolikus-zsidó párbeszéd mellett, valamint kiállítását a keresztényüldözés ellen.

„A mi erőnk a találkozás csendes energiájában, nem a szélsőségekben rejlik, amely ma bizonyos területeken fellángol, és csak konfliktusokhoz vezet. Aki a párbeszédet keresi, nem téved” – olvasható a Vatikán által nyilvánosságra hozott szövegben.

A pápa üzenetében „nem csupán a tolerancia, hanem a kölcsönös tisztelet megteremtését” követeli a különböző vallások között. A keresztény-zsidó párbeszéd már jó gyümölcsöket hozott, de tovább kell erősíteni – írta.

Az ILC – amely a Szentszék Zsidókkal való Kapcsolatokért Felelős Bizottságának és a Vallásközi Kapcsolatok Zsidó Nemzetközi Szerve-

Megbélyezte az erősödő antiszemitizmust

zetének (IJCIC) közös fóruma – Rómában tartotta 24. konferenciáját. A találkozó mottója ez volt: „Népek, eszmék és határok változóban”.

Mint Kurt Koch svájci kúriai bíboros a SIR olasz katolikus hírügynökségnek nyilatkozva elmondta, azért választották ezt a témakört, „mert a migráció nagy téma Európában, és az antiszemitizmus növekvő jelenség a földrészen”.

Koch vezeti azt az ökumenikus hatóságot a Vatikánban, amely a zsidósággal folytatott párbeszédért felelős. A keresztényüldözés és a vallásszabadság is azon ügyek közé tartozik, amelyekre keresztényeknek és zsidóknak közös válaszokat kell találniuk – vélekedett a bíboros, aki Európától is közös megoldásokat követelt.

SS-vezető aláírására bukkantak egy ismert cionista író vendégkönyvében

Egy náci vezetőnek az aláírása egy izraeli vendégkönyvben rávilágít a náci zsidókkal szembeni politikájának változására a harmincas években – írja az MTI.

Stefan Litt, az Izraeli Nemzeti Könyvtár német anyaggal foglalkozó szakembere a közelmúltban fedezte fel Leopold von Mildenstein saját kezű, 1933-as látogatása alkalmával bejegyzett aláírását Mose Jakov Ben-Gavriel vendégkönyvében. A különös történetet Izrael holokausztnapján, a jom hásoán hozták nyilvánosságra.

Leopold von Mildenstein az SS zsidóügyekért felelős osztályát vezette. Mindemellett német zsidó barátjával,

Kurt Tuchlerrel és feleségeikkel 1933-ban körutazást tettek az Egyesült Királyság felügyelete alatt álló Palesztin Mandátum területén, és ellátogattak egy Ben-Gavriel otthonában tartott összejövetelre.

Jakov Ben-Gavriel a kor ismert cionista írója volt, aki naplójában feljegyezte az eseményt. Nem volt benne biztos, hogy mit gondoljon, írta a német uralkodó párt egyik vezető tagjának megjelenéséről, és arról is beszámolt, hogy több vendége azonnal távozott.

Mások beszélgetni kezdtek a náci-val, aki nagyon izgatott volt az Izrael földjén megtapasztalt építkezés miatt,

és még héberül is megpróbált kimondani néhány szót. Leopold von Mildenstein különös viszonya a zsidókhöz és barátsága Kurt Tuchlerrel már több kutatás tárgya volt, és uno-kája A lakás címmel dokumentumfilmet is készített kapcsolatukról.

Mildenstein aláírása egy újabb tanúbizonysága annak, hogy a náci az idők során változó módon látták a zsidókérdés megoldását. Mose Zimmerman, a jeruzsálemi Héber Egyetem nyugalmazott professzora szerint Mildenstein ekkor arra törekedett, hogy áthelyezze a zsidókat történelmi hazájukba.

Stefan Litt a vendégkönyvvel

Leopold von Mildenstein 1936-ig a zsidók Palesztinában költöztetésén dolgozott, de akkor a hírhedt Adolf Eichmann vette át hivatalát, aki a tömeggyilkosságot szorgalmazta.

IZRAELI SZÍNES

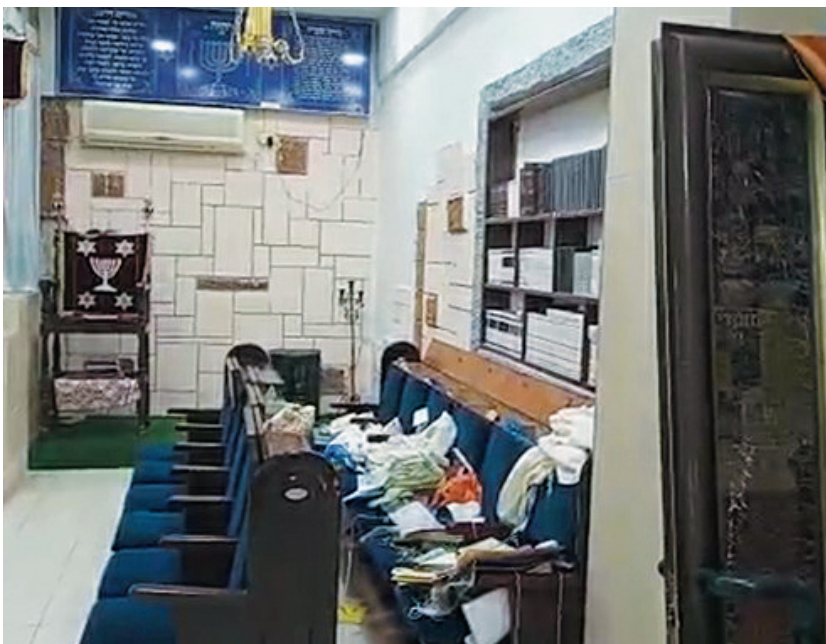
Magyar filmeket vetít az izraeli köztvé

Magyarország képviselői díjmentesen átadták három film vetítési jogait az izraeli köztvé képviselőinek a diplomáciai kapcsolatok helyreállításának harmincadik évfordulóját ünneplő kulturális évad keretében.

A berni követ, a Félvilág és a Szabadság – különjárat című filmek vetítési jogait Benkő Levente izraeli magyar nagykövet, Köbli Norbert, a felajánlott filmek forgatókönyvírója, Lajos Tamás, a filmek producere, Kollarik Tamás, a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság Médiatanácsának tagja, a Magyar Média Mecenatúra program koordinátora és Berényi László kulturális attasé adta át Tel-Avivban Sarah Gaonnak, az izraeli köztvé beszerzési igazgatójának – tájékoztatta a tel-avivi magyar nagykövetség az MTI-t.

„A felajánlás jól illeszkedik ahhoz a magyar kormányzati törekvéshez, amely a kiváló politikai és gazdasági viszony mellett a kultúrdiplomácia eszközeivel is közelebb kívánja hozni az izraeliekhez Magyarországot”, idézi a közlemény Benkő Leventét, aki hozzátette: ebben a szellemben zajlik az idén első alkalommal megrendezett és szerencsére komoly izraeli médiaérdeklődés által kísért magyar kulturális évad is, amelynek keretében magyar filmeket rendeztek Izraelben.

Provokáció vagy bosszú?

A közelmúltban egy éjszaka folyamán Lod város egyik zsinagógájában betörés történt, amit a gyülekezet tagjai a reggeli órákban fedeztek fel. A kép tanúsága szerint az elkövetők számos vallási kelléket megrongáltak, feltörték az imapultot, sófárt törtek össze. A tóraszekrény ajtaján

erőszakos behatolásra utaló sérülések vannak, de az ajtót nem sikerült felfeszíteniük. A kárfelemelés – a rendőrség bevonásával – folyamatban. A gyülekezet tagjai utaltak arra, hogy mindez a „nakba” (az arabok Izrael megalakulását tragédiának minősítik) napján történt.

9 millió fölött az ország lakossága

Izrael 71. függetlenségi napjához közeledve az ország lakossága, először lépve át a bővös 9 milliót, 9.021.000 fő volt a statisztikai hivatal által közzétett adatok szerint.

Ebből 6.697.000 zsidó (74,2%) és 1.890.000 arab (20,9%). Ezenkívül 434.000 személy nem arab keresztnév vagy más etnikai csoport tagja. Az Izraelben élő zsidók hetvenöt százaléka az országban született.

Tavaly óta 2 százalékkal, azaz 177.000 fővel nőtt a népesség. 188.000 gyermek született, 47.000 személy halt meg, és 31.000 bevándorló érkezett az országra.

Az államalapítás óta 3,2 millió fő alijázott, kb. 43 százalékuk 1990 után érkezett.

Az adatok szerint 2048-ra, Izrael 100. születésnapjára az ország népessége eléri a 15,2 millió főt.

1948-ban Izrael lakossága csupán 806.000 fő volt, akkoriban 11,5 millió zsidó élt a világban, és csupán 6 százaléka Izraelben. Mára 45 százalékuk él Izraelben.

ujkelet.live

Itt a nyomtatott szív

A Tel-avivi Egyetem kutatói szertartást tartottak a szív-átültetéseket.

Azt remélik, hogy mindez fontos lépés abban a folyamatban, amelynek révén létre lehet hozni majd beültethető szíveket egyszer.

Ez az első eset, hogy bárhol, bárkinek sikerült megterveznie és nyomtatnia egy teljes szívet sejtekkel, vérerekkel és kamrákkal.

Most a szívet meg kell úgymond tanítani, hogy úgy verjen, mint biológiai eredetű, „igazi” társa. Egy éven belül állatokba ültetik majd a tervezett szíveket, reméljük, működnek majd.

A kutatás vezetője, Tal Dvir szerint lehet, hogy tíz év múlva már rutinnal nyomtatnak majd szerveket a jobb kórházakban, bár valószínűleg nem a szívvel kezdődik majd a folyamat. Hajrá!

Rendhagyó gondolatok a Függetlenségi Nap alkalmából

71 éve, május 14-én (a héber nap-tár szerint ijjár 5.) – az idei polgári évben május 8-9.*1 – történt Izrael földjén az első modern kori csoda. Megalakult Izrael Állama!

Létrejöttét Herzl Tivadar és más cionisták áldozatos munkáján kívül nem kis részben a hatmillió áldozat vére, valamint a világ és benne első-sorban Európa rossz lelkiismerete tette lehetővé.

Most – a protokoll szerint – fel kellene sorolni, hogy Izrael ezen időszak alatt honnan hová jutott. Gazdasági, társadalmi, kulturális vívmányai mellett szót kellene ejteni kiterjedt külkapcsolatairól... tegyék ezt meg helyettem politikusaink, hivatásos szónokaink. Én – nem először – a másik utat választom.

74 évvel a koncentrációs lágerek, a megsemmisítő táborok felszabadulása és 71 évvel az állam kikiáltása után még mindig számosan vannak, akiknek megemészthetetlen falatként mindkét dátum a torkán akadt. És létszámuk egyre csak gyarapszik.

Felfoghatatlan számomra, hogy számos európai ország, amelyik Izraellel kiegyensúlyozott kapcsolatot tart fenn, elvben a hazai zsidóságát is támogatja, teljes mellszélességgel és kurzustörténeteszei hathatós támogatásával igyekezik történelmi tények meghamisítására.

És ha mindez nem lenne elég szégyen, még a területén történő – bevándorlók által elkövetett – antiszemita atrocitásokat, Izrael-ellenes megmozdulásokat is igyekezik eltusolni. Mindezt az internet korában!?

Vajon mit reagál a német kormány arra a neonáci felvonulásra, melynek fő szlogenje a „soha többé Izraelt”? Vajon a francia földön elkövetett, kifejezetten származási-vallási indokból végrehajtott gyilkosságok elkövetői számára miért mentse a „kábitószere hatása” (ami egy közlekedési balesetnél súlyosbító körülménynek számít)?

Miért kéri ki magának a lengyel kormány, hogy polgárai az anyatejjel szívták magukba az antiszemitizmust, amikor csak a minap égetett valaki köztéren olyan bábut, melyre régi, zsidó származású közéleti személyiség arcképét tűzte fel?

Hogy Amerikában és az Egyesült Királyság területén a „baloldal”² nyíltan zsidózik, nyíltan fröcsög Izrael ellen, már említést sem érdemel.

A kérdések kérdése számomra az, hogy ehhez miért asszisztál a diaszpóra zsidósága?

Természetesen tudomásul veszem mint tény, de senki ne vegye zokon, ha mélyseges felháborodásomnak adok hangot, amiért S. Lauder úr, a Zsidó Világkongresszus elnöke éppen Izrael születésnapját „tisztelte” meg azzal, hogy egy erősen politikai ízü, de vallási köntösbe bújtatott támadást intézzon Izrael kormánya ellen.

A kijevi zsidó fórum előtt elhangzott beszéde nem más, mint a gáluti zsidóság körében végzett tevékenység kudarcának hártása.

Lauder úr az amerikai zsidóság egyre gyorsuló beolvadásából eredő problémát vetíti ki Izrael és a gálut kapcsolatára.

Öt hallgatva, felmerül a kérdés: vajon tényleg ennyire nem ismeri Izrael belső életét, vagy ennyire a jelenlegi kormányt akarja lejáratni? A kérdés természetesen nem csak Lauder úrnak szól!

Azt tudomásul kell vennie a szétszórtasban élő zsidóságnak, hogy Izrael Állam diplomáciai tevékenységének elsősorban az állam érdeke-

it kell szolgálnia, és ez – szükségszerűen – nem mindig halad párhuzamosan a gáluti zsidóság érdekeivel.

Azt azonban – bármikor és bármilyen kormánya volt is Izraelnek – senki nem vetheti az állam szemére, hogy különböző háttérű közösségeket a másik rovására támogatott volna.

Lauder úr leegyszerűsíti a kérdést azzal, hogy a diaszpóra zsidóságát liberálisnak, az izraelit ultraortodoxnak minősíti, holott mindkét oldal ennél lényegesen sokszínűbb.

Nem először hangzik el – *de mindig kiváló időzítéssel* –, hogy Izraelnek többet kellene tennie a diaszpó-

rában élőkért. Az már kevesebbszer, hogy mit kéne tenni saját magukért.

Kitekintve a világ országaira, azt kell mondjam, hogy soha még annyira igaz nem volt a dal, miszerint nincs másik országom. Nincs más országa az izraeli „baloldalnak” sem, és akármennyire megpróbálja is elhíttetni magát az ellenkezőjét, a diaszpóra zsidóságának sem.

Ha ezt minden egyes zsidó megérti, ha nem politikai nézetei alapján alkot véleményt, akkor azzal a tudattal dőlhetünk hátra, hogy van egy hely a világban, ahol OTTHON vagyunk!

Leharmblog

- 1 napnyugtától napnyugtáig
- 2 Nem, egyáltalán nem véletlen, hogy idézőjelbe került a baloldal. Ugyanis ez a „baloldal” elvetett minden baloldali értéket, és tevékenységét kizárólag az emberi jogok védelmében fejti ki. De még ezt is hamis módon, ugyanis kettős mércével mér.

Levesbe a sádchenekkel?

Mesterséges megtermékenyítés ortodoxnál

Terjedhet a mesterséges megtermékenyítés az ortodox szingli lányok körében, és a rabbik egy része is megengedő, bár van, aki a családot félti, és vannak olyan ortodox tekintélyek, akik szerint jobb, ha az apa nem zsidó.

Egész mozgalom, önszerveződött a szingli, egyedülálló ortodox édesanyjakból Izraelben. Közös kirándulásokat rendeznek a családjukkal, tanulnak a vallásról közösen, és megmutatják azoknak, akik most gondolkodnak rajta, hogy ráleljenek-e, hogy ez egy lehetséges, járható út – tudósít a forward.com írása alapján a mazsihisz.hu.

A KayamaMoms munkáját rabbik is támogatják, közöttük a liberális ortodoxia olyan sztárjai, mint Benny Lau, a híres, Izrael számára jelenleg is askenázi főrabbit adó Lau család sarja, aki minden, az ortodoxián belüli nyitást segítő kezdeményezés mellé oda szokott állni.

Vannak olyanok is a hatalmas ortodox közösségben, akik elutasítják a mesterséges megtermékenyítést a pár nélküli, egyedülálló nők esetében, mert félnek, hogy aláássa a hagyományos családmódot. A szingli ortodox édesanyjak szerint ez nem reális veszély, és úgy érzik, növekszik az elfogadottságuk saját közösségeiken belül, úgy érzik, egyre többen mernek egyedül gyereket vállalni az ortodox közösségben is.

Vannak, akik szerint ha már nem tudhatod meg, ki a gyereked édesapja, a legbiztosabb, ha nem zsidó. Ezt paradox módon konzervatív, ortodox tekintélyek gondolják, mert így legalább nem lehetnek váratlan meglepetések a zsidó apuka múltjával kapcsolatban.

A lényeg azonban az, hogy egyre több életmódbeli és a technikai tudásunk bővülésével kapcsolatos kérdéssel kell szembenéznie az ortodox zsidóságnak, amely kellő rugalmasságot képes tanúsítani gyakorta, ebben az esetben is így tűnik ez lenni.

A legjobb persze az, ha mindenki megtalálja a párját, de fontos, hogy ne nehezítsük egymás életét, és minél többféle embert, élettörténetet tudjunk integrálni a vallásos közösségbe.

A kreativitás bölcsője

Pár évvel ezelőtt még csendesen azt mondtuk, hogy felgyorsult a világ körülöttünk. Manapság már szó nélkül tartjuk vele az iramot. Egy gombnyomással elintézzük mindent, és rohanunk tovább. Már nem emlékszünk arra, hogy milyen érzés volt először felhívni valakit az interneten keresztül. Észre sem vesszük, hogy a számítógépünket tűzfalak és vírusirtó szoftverek védik. Nem is olyan régen még a rádió hírei alapján próbáltuk elkerülni a közlekedési dugókat, most pedig már természetes, hogy egy applikáció segítségével pillanatok alatt kiválasztjuk a leggyorsabb lehetőséget úti célunkhoz. Az autónk előre figyelmeztet, ha ütközésközeleli szituációba keveredünk. A Van töltőd? kérdés az irodai hétköznapi része, és alig várjuk azt a technológiát, amely folyamatos használat mellett is többnapos töltöttséget biztosít okoseszközeink számára. Egy időben tele volt pen-

drive-val a táskánk, amelyek már felesleges kacsatok lettek otthonainkban.

A technikai fejlődés elkerülhetetlen. De éljünk bármilyen korban, mindig vannak, akik a kíváncsiságuk, a tehetségük, a kreativitásuk, a képzelőerjük, a kitartásuk és egy-egy bukás utáni felállásuk eredményeként valami újdonságot alkotnak. Jutalmuk – jó esetben – a piaci siker és a társadalmi elismerés. Az innováció valódi győztese az emberiség, kevésbé fennkölt fogalmazva: mi magunk, marketingnyelven pedig a fogyasztói társadalom.

Izrael az innováció folyamatát kiterjedt intézményrendszerrel támogatja. Az izraeliek élnek az állam nyújtotta lehetőségekkel, de mindekenélkül jól használják a saját erősségeiket a siker érdekében. Így járulnak hozzá egy élhetőbb világ megteremtéséhez.

Izraeli Nagykövetség

A világ legnagyobb terjedelmű gyűjteménye

Az Arolsen Archives jellegében a világ legnagyobb terjedelmű gyűjteménye, ahol a nemzetiszocializmus áldozataival és túlélőivel kapcsolatos információkat tartják nyilván. A gyűjtemény körülbelül 17,5 millió személyről tárol adatokat, és szerepel az UNESCO Világörökségi Listáján. A náci üldözés célpontjává vált különböző csoportokról őrzött dokumentumgyűjtemény fontos forrása a társadalmunk megismerését célzó kutatásoknak.

Arolsen Archives – Személyes Tárgyak Gyűjteménye

Az Arolsen Archives (korábban International Tracing Service) nevű irattárnak van egy egyedülálló gyűjteménye, ahol a koncentrációs táborok áldozatai után hátramaradt személyes tárgyakat őrzik. A mintegy ötezer tárgy az 1960-as évek elején került az irattárba. A legtöbb tétel a neuengammei koncentrációs táborból származik. Ezeket a Brit Hadsereg foglalta le és szolgáltatta be az ITS-nek a Stadthagenben működő jóvátételi hivatal közreműködésével.

Az ez utáni években az Arolsen Archives igyekezett visszajuttatni a tárgyakat a tulajdonosoknak, gyakran a Vöröskereszt nemzetközi hálózatának segítségével.

2015 ősze óta az Archívumban őrzött tárgyak fotói megtekinthetők az Archívum weboldalán is. Az adatbázisban keresni lehet az egykori tulajdonos neve, nemzetsége és a fogva tartás helye szerint is.

Egy 2016-ban indult program (Returning Effects Project) keretében az Archívum aktívan keresi a hátramaradt tárgyak néhai tulajdonosainak hozzátartozóit, hogy a tárgyakat eljuttathassa hozzájuk. Az Archívum elkezdte szisztematikusan kutatni és rögzíteni a körülbelül 3200 néhai tulajdonos sorsát. Az áldozatok többsége politikai fogoly volt. Legtöbbjük, körülbelül 900 személy, Lengyelországból, a többiek további harminc különböző országból származnak. Az Archívum 45 darab olyan tárgyat őriz, melyek magyar állampolgároktól származnak.

Az archívum weboldala itt érhető el: <https://digitalcollections.its-arolsen.org/010209/name?lang=en>

Hogy minél több embert tudjon megszólítani, az Archívum 2018 januárjában elindította #StolenMemory nevű kampányát, mely fotókon és poszttereken mutatja be a tárgyak és hajdani tulajdonosaik történetét. A kiállítás eljutott már Párizsba, Innsbruckba, Kasselba, Athénba és Luxemburgba. 2019-ben Lengyelországban több helyen is megtekinthető lesz.

Anna Meier-Osiński,
Arolsen Archives, kutatócsoport-vezető

Tárgyak

Az Arolsen Archives és a Magyar Vöröskereszt Keresőszolgálat (1051 Budapest, Arany János u. 31.) a náciizmus áldozatai hozzátartozóinak szeretné visszajuttatni az áldozatoktól hátramaradt értéktárgyakat.

GRÜNFELD Antal (Anton), született: 1899. november 02. Hajdudorog; nemzetsége: magyar; utolsó ismert címe 1945 augusztusában: Budapest, Kazinczy u. 10; fogság helye: Neuengamme; fogolyszám: 65514.

A Budapestre visszatértek névjegyzéke szerint anyja neve: Kemovits Lenke; lakcíme: VI., Ó u. 29.

Tárgy: 1 db jegygyűrű

Magyar Vöröskereszt hivatkozási száma: 63558

SCHWARZ Dániel (Daniel), született: 1901. április 07. Budapest; nemzetsége: magyar; vallás: zsidó; fogság helye: Neuengamme; fogolyszám: 65217; elhunyt: 1945. március 17., Bremen.

Tárgy: 1 db zsebóra

Magyar Vöröskereszt hivatkozási száma: 63560

SÜSZ/ZÜSZ István, született: 1900. január 17.; nemzetsége: magyar/cseh; vallás: zsidó; foglalkozása: ács/asztalos; otthona: Újpest; fogság helye: Neuengamme; fogolyszám: 65752; elhunyt: 1945. március 13., Hamburg.

Tárgyak: 1 db (jegy)gyűrű, 1 db karóra

Magyar Vöröskereszt hivatkozási száma: 63561

Egy pulóverért verték agyon 44-ben

Mesés vagyona volt. Pesten villát tartott fent és lakást, de külön lakosztályt bérelt a Continental szállodában is. Ő volt a pesti kabarék ünnepelelt komikusa, ehhez képest 1944 decemberében agyonverték egy tetszetős pulóverért.

Radó Sándort már egész kiskorában a színészi pálya vonzotta, így beíraták a szülei Feld Zsigmond gyerek-színházába. Feldről tudni érdemes, hogy városligeti színháza egy időben meghatározó volt Budapesten. Erős német akcentussal beszélt, de jószívű emberként azt is beengedte az előadásra, akinek nem volt pénze.

Itt pallérozódott a kis Radó Sándor – és itt indult a karrierje például Beregi Oszkárnak is. Radó aztán 1908-ban, 17 évesen már hivatásos színész lett, majd komikus alkata miatt hamar a kabarék világában találta magát. Karrierje során szinte az összes jelentős pesti kabarében, mulatóban fellépett, többek között az Apollóban, a Muskátliban, a Papagájban, a New York Kabarében, a Moulin Rouge-ban, és az Operettszínházban is tagja volt.

A közönség özönlött Radó előadásaira, ő pedig szó mi szó, megkérte az árát a nevetetésnek, de sosem szórta a pénzt.

Habár szenvedélye volt a szivarozás, a napi hat szivart lecsökkentette négyre, és filozófiát is gyártott hozzá: Most kell spórolni, mert most keresek jól – mondta a társaságának, akik jól nevettek, de Radó komolyan gondolta. Így történhetett meg, hogy sok más pályatársával szemben tetemes vagyont halmozott fel.

Villája volt, lakása, az otthonában pedig temérdek pénz tartott.

A közismert pesti komikus, az ünnepelelt sztár élete aztán pillanatok alatt kifordult a helyéről. Származása miatt a második világháború elejétől nem léphetett színpadra, aztán a nyilas hatalomátvétel után őt is megtalálták. Előbb Csepelre vitték, ahol még meglátogathatta volt felesége. Élelmet vitt neki, és arra biztatta, hogy szökjön meg.

Radó talán nem mert, így viszont Kecskemétre szállították, ahol a többi fogvatartottal együtt éhezettették és naponta ütlegették. Innen még valahogy kijuttattott egy levelet a feleségének, de utána nem írt többé.

Csak utóbb derült ki, hogy 1944 decemberében az egyik fogvatartója kinézte magának a komikus pulóverét. Elkérte, de Radó nem adta. Válaszul addig ütöttek, amíg meg nem halt. A kegyetlenségben odáig mentek, hogy azt sem engedték, hogy a többi internált eltemethesse a megölt színészt, csak ott feküdt a holtteste napokon át a szabadban.

Radó után mesés vagyon maradt hátra, de a lánya úgy döntött fájdalmában, hogy nem kér az örökségből, így a fél villa (a másik fele a volt feleségét illette meg), a lakás és az értékes ingóságok is az államra szálltak. Még a Continental szállodába sem ment el édesapja ruháiért.

A tragikus véget ért kabarésztárt – aki egy könyvet is írt Tessék nevetni! címmel 1942-ben – egy pulóver miatt verték agyon. Persze gyanítható, ez csak ürügy volt a kegyetlenségre. Csupán 53 éves volt.

Nyugodj békében, Radó Sándor!

Újságmúzeum/Facebook

MA MÁR CSAK EMLÉK

Bonn és a bomba

Adenauer kancellár 1954-ben hivatalosan lemondott a német atombombáról. Bizalmasaival viszont továbbra is terveket szőtt, titkos tárgyalásokat folytatott, ami megmérgezte Kennedy elnökhöz fűződő kapcsolatát.

Franz Josef Strauss-szal, a különleges feladatokkal megbízott szövetségi miniszterrel együtt – mint egy nem nukleáris hatalom képviselője – úgy érezte, hogy a Német Szövetségi Köztársaság csak jelentéktelen szerepet játszik az európai és a globális politikában. Adenauer kancellár elviselhetetlennek érezte, hogy csak a két szuperhatalomnak, az USA-nak és a Szovjetunióknak legyen atombombája, amivel a földkerekség minden népét sakkbán tudják tartani.

AZ USA egyik kormánytanácsadója megkongatta a vészharangot a kormány tagjaival való bonni találkozás után: figyelmeztette Amerika vezetőit, hogy Strauss sokat iszik és lázadozik. Válság esetén félt, hogy veszélyes akcióba kezd. Az USA kormányának szigorítania kell a biztonsági rendszabályokat és fizikailag le-

hetetlenné kell tennie a fenti szándékot – szögezte le a tanácsadó.

A kortársak tudták, hogy az amerikai keleti parti liberális politikus és a konzervatív Adenauer szigorúan kritizálja és lebecsüli egymást.

Nemrégiben előkerültek az említett évekből olyan dokumentumok, amelyekből világosan látszik a két ország vezetői közötti szakadék – a véleménykülönbség – valódi mélysége.

William Burr, a magántulajdonban lévő washingtoni Nemzetbiztonsági Archívum történésze feltett az internetre egy köteg „titkos” és „szigorúan titkos” jelzésű dokumentumot. Ezek az iratok tanúsítják, hogy a németek is szerettek volna atombombával rendelkezni. A cikkből kiderül Kennedy elnök reakciója evvel kapcsolatban.

Kennedy többször adott megbízást diplomatáinak és a CIA-nak arra, hogy nyomozzák ki a bonni szövetségesek esetleges hátsó szándékait.

Nyugtalanító hírek érkeztek az íróasztalára: 1961 novemberében például Adenauer USA-beli látogatása során az amerikai kémek azt jelentették, hogy Strauss védelmi miniszter, a

CSU-s Gerhard Schröder és vezető FDP-politikusok is az atombomba megszerzésére törekednek.

Strauss a bombát a franciákkal közösen szeretne volna előállítani, Schröder viszont inkább az NSZK-ban fejlesztette volna ki, mert szerinte csak német atombomba képes a Szovjetuniót a háború kirobbantásától elrettenteni.

A CIA szerint a bonni külügyminisztérium még olyan üzletbe is belement volna Moszkvával, ami a Hitler–Sztálin-paktumra emlékeztet: a szovjeteknek le kellett volna mondaniuk az NDK-ról, a nukleáris erővel rendelkező Németország cserébe garantálja a status quót Kelet-Európában, hozzájárulva ahhoz, hogy Lengyelország és a szomszédai Moszkva ellenőrzése alatt maradjanak.

Kennedy Adenauer washingtoni látogatása során figyelmeztette a hatalma szilárdságában biztos miniszterelnököket arra, hogy ha nukleáris kísérle-

tezésbe kezd, azzal drasztikusan növeli a háború veszélyét.

Kennedy bizalmasan elmondta a brit védelmi miniszternek egy közös, Floridába tartó repülőúton, hogy amennyiben a németek atombombát állítanak elő, kivonja Európából az amerikai csapatokat.

Ma politikai öngyilkosság számba menne, ha berlini politikus atomfegyverre vágyna. Az NSZK megalapítása idején viszont gatlás nélkül beszéltek német politikusok erről az álmukról, melyet az oroszoktól való félelem, az egyenjogúság iránti vágy és a hiúság motivált.

Dwight D. Eisenhower 1959-ben kijelentette, hogy abban az esetben nem kifogásolná a szövetségesek atombombagyártását, ha az a NATO keretében történne. Még az előállítás kapcsolatos információk átadását is helyeselte volna.

A hetvenes években 30 bomba gyártásához elegendő mennyiségű

plutónium volt az NSZK-ban. Kennedy viszont hajlíthatatlannak bizonyult: nem tartotta kíváncsnak, hogy a Rajna menti kis szövetséges nukleáris fegyverrel rendelkezzen. Tartott egy esetleges atomháborútól, és arra törekedett, hogy csak kevés atomnagyhatalom jöjjön létre.

A nyilvánosságra hozott dokumentumok tanúsága szerint a szövetségesek valamennyien egyetértettek az USA elnökével. Egyetlen európai ország sem akarta, hogy Bonn atomfegyverrel rendelkezzen – összegzi tapasztalatait a brit külügyminiszter az 1962-es találkozáson Kennedyyel folytatott beszélgetése alapján.

Amerika vezetője attól is tartott, hogy az esetleges német atombomba alapjaiban rengetné meg a NATO-t.

(Klaus Wiegrefe: *Bonn und die Bombe. Der Spiegel*, 8/2018)

Összeállította: Benyó Marianna

Programajánlat

JÚNIUS

Generációk Klubja
(Hunyadi tér 3. I. emelet)

Minden esemény hétfői napokon, 15 órakor kezdődik.

Június 3.: Szántó Edit (ORZSE)
A zsidó történelem középkori forrásai témában 5. alkalommal jön hozzánk.

Június 10.: Sávuot.

Június 17.: Keszthely zsidó kincsei a téma, előadója Kaczvinszky Barbara újságíró, szerkesztő és dokumentumfilmes. Vendégünk lesz Németh Péter, a Népszava volt főszerkesztője is.

Június 24.: A zongoránál a műfaj doyenje, számos, rangos kitüntetés birtokosa, Fűzy Gábor!

Júliustól nyári szünetet tartunk, az őszi kezdést jelezni fogom különféle fórumokon. Ha szüksége lenne rám bárkinek, éppúgy megtalál, mint egyébként. Szép, egészséges nyári feltöltődést nektek!

APRÓ- HIRDETÉS

VEGYES

Üzemorvosi, háziorvosi rendelés Zuglóban, Vezér u. 156. VITA-PHARM. Hétfő-szerda 15–16-ig. Dr. Szigeti Miklós, tel.: 220-0230.

Műfogsorrögzítés miniimplantátumokkal. Bp., Szt. István krt. 4. III. 1. 320-4778. www.drviragdental.hu és www.mini-implantatum.hu

Közös képviselő, társasházkezelés, ingatlanközvetítés, ingatlankezelés Budapesten. Dr. Bíró Anna, 06-70-505-9394, 06-70-383-5004, info@drbiroanna.hu

Színes és fekete-fehér nyomtatás, másolás, plakátnyomtatás, névjegykészítés, diplomakötés, könyvnyomtatás a Mammut III. em. 312-es üzletben és a Balogvár u. 1. alatt. Messinger Miklós, +36-20-934-9523, rcontact@t-online.hu

Régiség, festmény, ékszer, hagyatékek vétele a legmagasabb áron, azonnali készpénzfizetéssel. Kárai Galéria, 1077 Budapest, Wesselényi u. 9., a Dohány-zsinagóga mögött. 06-1-344-2728, 06-20-924-5370, karaigaleria@karaigaleria.hu, 25 éve a magyar műkereskedelemben.

Középkorú hölgy eltartási vagy életjáradéki szerződést kötne. 06-30/621-3857.

Sar-El program! Gyere velünk önkéntesnek Izraelbe! Indulási dátum: június 16. Információ és jelentkezés: janos.deutsch76@freemail.hu, +36-20-233-8454, vagy az Izraeli Kulturális Intézetben (VI. ker., Paulay Ede u. 1.) minden kedden, 16–17 óra között.

73 éves, agilis, zenét, táncot, színházat, utazást kedvelő férfi jólelkű társát keresi 60–70 éves, budapesti hölgy személyében. 06-20-282-7808, a reggeli és az esti órákban.

Hírek, események röviden

– **Sámesz kerestetik.** A Hegedűs-körzet felvételt hirdet a zsinagóga sámeszi munkakörének betöltésére. Jelentkezés a körzeti irodában kedden és csütörtökön 14.00 és 17.00 között, vagy a következő e-mail-címen: hegedus@bzsh.hu

ÚJ ÉLET

a Magyarországi Zsidó Hittközségek

Szövetségének lapja

1075 Budapest, Síp u. 12.

Telefon/fax: 322-2829

E-mail: ujélet@bzsh.t-online.hu

Főszerkesztő:

Kardos Péter

Olvasószerkesztő:

Gábor Zsuzsa

Kiadótulajdonos:

Mazsihisz

Előfizetési díjak:

Belföldön: 1 évre 4800 Ft

Külföldre 6800 Ft/év

USA és Izrael: 7500 Ft/év

Az összeg valutában is befizethető

az aktuális árfolyamon.

OTP bankszámlaszám:

11707024-22118480

OTP SWIFT kód:

(BIC) OTPVHUBB

IBAN:

HU66 1170 7024 2026 2095 0000 0000

Terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlap

Üzletág, előfizethető a kiadónál.

Postacsek: 11707024-22118480

Terjesztéssel kapcsolatos reklamációk

intézkése a 06-(1)-767-8262-es számon.

Szerkesztés, tördelés:

WolfPress Nyomdaipari Kft.

Nyomdai munkák:

mondAt Kft., www.mondat.hu

Felelős vezető: Nagy László

ISSN 0133-1353

Auschwitzi fotók képei láthatók szoknyákon és párnákon

Az ausztrál internetes oldal azt ígérte, hogy eltávolítja a termékeket, mivel azok szembenek a céges irányelveikkel.

Az auschwitz-birkenai haláltábor helyén működő múzeum vezetői tiltakozásukat fejezték ki azzal az online áruházal szemben, ahol az 1,1 millió ember halálát követelő koncentrációs tábor ábrázoló miniszoknyákat, párnákat és más termékeket lehet kapni.

A múzeum a Twitteren jelezte, hogy felkavaró és tiszteletlen dolog ilyen fotókkal ellátott termékeket értékesíteni.

Lukasz Lipinski szövivő azt mondta

a sajtónak, a múzeum kötelességének érezte, hogy tiltakozzon.

Az ausztrál értékesítési oldal lehetővé teszi alkotók számára, hogy saját dizájnnal rendelkező ruhadarabokat áruljanak az oldalukon. A mostani eset felfedezése után ígéretet tettek, hogy azonnal intézkedni fognak, mivel ez nem egyezik az irányelveikkel.

Kibic

Mártír-istentiszteletek 2019

Június 2.		
Barcs	10.00	temető
Devecser	11.00	temető
Kispest	11.00	temető
Kiskunhalas	11.00	zsinagóga
Kecskemét	15.00	temető
Nagykátá	17.00	temető
Mosonmagyaróvár	15.00	temető
Szentcsaba	11.00	temető
Zalaegerszeg	14.00	zsinagóga, temető

Június 4.		
Csenger	10.00	temető
Porcsalma	13.00	temető
Mátészalka	15.00	temető

Június 5.		
Vác	10.00	zsinagóga
Június 16.		
Gyöngyös	10.00	temető
Révkörmárok	10.30	temető
Székesfehérvár	11.00	temető
Salgótarján	11.00	temető
Balassagyarmat	11.00	temető
Nyíregyháza	11.30	temető
Sátoraljaújhely	14.00	temető
Kápolnásnyék	15.00	temető
Eger	15.00	temető
Esztergom	11.00	volt zsinagóga, utána temető
Nagymegyer	17.00	temető

Június 23.		
Tata	10.00	temető
Szécsény	11.00	temető
Miskolc	11.00	temető
Tatabánya	13.00	temető
Szolnok	14.00	temető

Június 28.		
Csongrád	10.00	temető

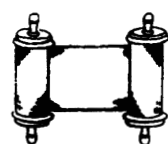
Június 30.		
Cegléd	9.00	temető
Veszprém	10.00	emlékmű
Encs	11.00	táblaavatás
Nagykőrös	11.00	temető
Győr	11.00	temető
Dombóvár	14.00	temető
Békéscsaba	15.00	zsinagóga
Sárbogárd	16.00	temető
Hódmezővásárhely	17.00	temető
Gyula	12.00	temető
Kaposvár	10.00	temető
Szeged	10.00	holokauszt-emlékmű
	11.00	zsinagóga
	14.00	konferencia

Július 7.		
Szombathely	10.00	zsinagóga
Szekszárd	10.30	Művészetek Háza
Jászberény	11.00	temető
Sopron	11.00	temető
Pápa	15.00	zsinagóga
Tapolca	13.00	gettó, temető
Pécs	10.30	temető, zsinagóga
Karcag	11.00	temető

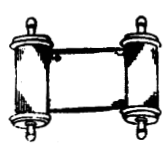
Július 14.		
Soroksár	9.30	temető
Erzsébet	10.00	temető
Csepel	11.00	temető
Debrecen	10.00	temető

Július 21.		
Rákospalota, Újpest	18.00	zsinagóga

A további időpontokat folyamatosan közöljük. Kérjük olvasóinkat, hogy az időpontokat, helyszíneket rendszeresen kísérik figyelemmel, mert változás lehetséges.

IMÁIDÓK

Templomok	Péntek este Jún. 7.	Szombat reggel Jún. 8.	Péntek este Jún. 14.	Szombat reggel Jún. 15.
Dohány	18.00	9.30	18.00	9.30
Frankel L. út 49.	18.30	10.00	18.30	10.00
Hegedűs Gy. u. 3.	18.30	9.30	18.30	9.30
Thököly út 83.	18.00	9.30	18.00	9.30
Hunyadi tér 3.	19.00	10.00	19.00	10.00
Bethlen tér 2.	19.00	9.30	19.00	9.30
Nagyfuvaros u. 4.	19.00	8.00	19.00	8.00
Scheiber S. u. 2.	18.00	9.00	18.00	9.00
Kazinczy u. 27.	20.30	8.00	20.30	8.00
Kórház (Amerikai u. 53.)	17.30	7.30	17.30	7.30
Páva u. 39.	19.00	9.30	19.00	9.30
Dózsa Gy. út 55.	18.00	9.00	18.00	9.00
Berzeviczy u. 8.	18.00	9.00	18.00	9.00
Károli G. tér 5.	18.30	9.00	18.30	9.00
Visegrádi u. 3.		9.00		9.00
Desseffy u. 23.	20.30	9.00	20.30	9.00
Teleki tér 22. (szefárd)		9.30		9.30
Pesterzsébet (Vörösmarty u. 8.)	18.00		18.00	
Vidéken				
Vác (Eötvös u. 3.)	18.00		18.00	
Kecskemét (Nagykőrösi út 5.)	18.00		18.00	
Székesfehérvár (Várkörút 19.)	18.10		18.10	
Győr (Kossuth L. u. 5.)	18.00		18.00	
Szeged (Gutenberg u. 20.)	18.00	9.00	18.00	9.00
Debrecen (Pásti u. 4.)	20.15	8.00	20.15	8.00
Nyíregyháza (Mártírok tere 6.)	20.15	8.00	20.15	8.00
Miskolc (Kazinczy u. 7.)	18.00	8.00	18.00	8.00
Pécs (Füred u. 1.)	18.30	8.30	18.30	8.30
Kiskunhalas (Petőfi u. 1.)	18.00		18.00	
Szombathely	18.00		18.30	
Kaposvár (Berzsenyi u. 14.)	18.00		18.00	
Hódmezővásárhely (Szt. István tér 2.)	18.00		18.00	
N A P T Á R				
Június 3. hétfő	Ijvár 29.	Jom kippur kátán		
Június 4. kedd	Szíván 1.	Újhold		
Június 7. péntek	Szíván 4.	Gyertyagyújtás: 8.20		
Június 8. szombat	Szíván 5.	Szombat kimenetele: 9.40		
		Erev sávuot		
Június 9-10. vasárnap, hétfő	Szíván 6-7.	Sávuot (hétfőn MÁZKIR)		
Június 14. péntek	Szíván 11.	Gyertyagyújtás: 8.24		
Június 15. szombat	Szíván 12.	Szombat kimenetele: 9.45		

Megemlékezés a normandiai partraszállás 75. évfordulója alkalmából

Emlékezzünk azokra, akik a szabadságunkért áldozták életüket!

Időpont és helyszín:

2019. június 6., 11 óra,

Ruttkai Éva park

Zenei program: Szakcsi Lakatos Béla Kossuth-
és Liszt Ferenc-díjas zongoraművész

A Mensch Nemzetközi Alapítvány rendezvénye

Helyfoglalás: mensch@mensch.hu vagy 06-30-503-4706

MEGJELENT!

Róna Tamás és Nógrádi Gergely:
Todá!

Zsidó hittankönyv III. része

A kötetet legkényelmesebben
megrendelheti a
WWW.ZSIDOKONYVEK.HU
webshopban.

A kötet ára
bruttó
3570 Ft.-

A magyar delegáció átvette a Maccabi Európa Játékok zászlaját Izraelben

A magyar Maccabi szervezet delegációja átvette a Maccabi Európa Játékok zászlaját a Maccabi Világszövetség éves kongresszusán Izraelben.

Az izraeli Kfar Maccabiban, a helyi olimpiai faluban vették át a szövetség magyar vezetői a zászlót a szervezet európai vezetőitől, miután nyáron Budapesten rendezik meg a Maccabi Európa Játékokat – olvasható az MTI tudósításában.

A kongresszus plénümán *Benkő Levente*, Magyarország tel-avivi nagykövete emlékeztetett a két ország kiváló politikai és diplomáciai kapcsolatára. „Büszkén kijelenthetjük, hogy valószínűleg Magyarország Izrael legjobb barátja Európában” – hangsúlyozta a nagykövet.

Hozzátette: a politikai kapcsolatokon túl a népek, az egyes emberek kapcsolata is különösen fontos, a szíveket és az elmét egymás felé megnyitó kulturális és sportkötelékek, és ezeken a területeken is jelentős előrelépés történt, Magyarország idén először magyar kulturális évadot rendez Izraelben több tucat programmal, táncos, dalszínházi és kulináris eseményekkel, művészeti és utcafesztivállal.

A magas szintű kapcsolatok jegyében rendezik nyáron Budapesten a negyven ország több mint kétezer-öt száz versenyzőjét mozgósító Maccabi Európa Játékokat, amelyen huszonegy sportágban mérik össze erejüket. Benkő Levente történelminek nevezte ezt a sporteseményt, amelyet kilencven év után először tartanak Közép-Európában.

A kortárs magyar zsidó reneszánszal kapcsolatban kiemelte a zsidók biztonságát Magyarországon, és hogy a kormány vendégszerető módon támogatásáról biztosította a rendezőket, és Budapestre invitálta a megjelenteket.

Jusztin Ádám, a Maccabi VAC el-

nőke, a magyar szervezőbizottság társelnöke Izraelből gratulált *Heisler Andrásnak* ahhoz, hogy újraválasztották a Mazsihisz elnökének, majd megismételte a meghívást Budapestre, a Maccabi Európa Játékokra.

Szöke Fanni, a szervezőbizottság vezetője beszámolt a kongresszusnak az eddig megtett előkészületekről, és ismertette a budapesti helyszín sajátosságait. Ezt követően adták át a játékok zászlaját, és *Amir Peled*, a Maccabi Világszövetség elnöke megköszönte Magyarorszá-

nak a támogatást, a szervezőknek pedig munkájukat.

A Maccabi Világszövetség a legnagyobb és a legrégebben működő zsidó sportszervezet a világon, amely öt kontinensen ível át. Négy-évente Izraelben rendezik meg a Maccabi Világjátékokat. Az Európai Maccabi Szövetség (EMC) a helyi Maccabi tagszervezetek ernyőszervezete. A Maccabi Európa Játékokat négyévente rendezik meg, két évvel az izraeli Maccabi Világjátékokat követően. Az EMC 2015-ös kongresszusán dönt el, hogy 2019-ben a magyar főváros lehet a házigazda.

Az 1906-ban alakult Maccabi VAC Hungary Magyarország egyetlen zsidó sportegyesülete.

Az Aranysárkány Miskolcon

Az idei miskolci Bartók Plusz Operafesztivál legnagyobb szenációjának Eötvös Péter Az Aranysárkány című operájának magyarorszá-

gi ősbemutatója ígérkezik. A témájában napjaink Európájának problémáit boncolgató „szociooperát” Frankfurt után először Miskolcon láthatja a magyar közönség.

Eötvös Péter 2013-ban a frankfurti Ensemble Modern együttestől kapott felkérést egy kamaraopera megírására, ehhez találta meg a Kátona József Színházban a Gothár Péter remek rendezésében látott Golden Dragon című darabot. A sztárszereposztásban Miskolcon bemutatásra kerülő előadást Bruno Berger Gorski rendezi.

Az Aranysárkány egy kínai kisfiú tragikus történetét meséli el, aki egy német városba érkezve a nővérét keresi. Mivel nem talál más ismerőst, egy ázsiai kifőzdében köt ki. Fájdalmas, de nincs egészségbiztosítása, ezért a négy szakács próbál segíteni rajta. Harapófogóval kihúzzák a fogát, de a fiú elvérzik és meghal. Tetemét szőnyegbe csavarják és a közeli patakba dobják: a fiú így szürreális úton, hosszas hányódás után holtában hazajut Kínába. A mű alapjául szolgáló színdarabért a szerzőt, Roland Schimmelpfenniget 2010-ben az év drámaírójának választották.

Librettó: Roland Schimmelpfennig azonos című színdarabja alapján Eötvös Péter. Szólisták: Andrew Mackenzie-Wicks, Einat Aronstein, Meláth Andrea, Mikecz Kornél, Daniel Norman. Közreműködik: Israel Contemporary Players. Karmester: Nagy Zsolt. Rendező: Bruno Berger Gorski.

2019. 06. 16. – Miskolci Nemzeti Színház, Nagyszínház

SPÁNN GÁBOR

Puskázunk

Amíg létezett, feleségemmel együtt szívesen néztük a királyi televízió archív csatornáját, amin általában régi magyar mozi- és tévéfilmeket adtak. Én első perctől fogva lefogadtam, hogy nem lesz hosszú életű ez a kanális, merthogy itt olyasmiket láthattunk, miként küzd fel magát egy egyszerű munkásfiú (Gábor Miklós) egy nagy bevásárlóközpont igazgatói székébe, és hogy elégíti ki a munkásosztály kerti törpék után olthatatlan vágyát (Allami Áruház). Ugyanitt csodálhattuk meg, hogy milyen zseniális, rafinált, de emberséges kommunista alezredes Páger Antal (sic!), aki szinte egy személyben leplezi le a szocializmust bomlasztani akaró ronda, nyugati imperialisták kémeit (Soros akkor még nem volt ismert, de a Fotó Háber filmsiker volt). A két Latabár pedig felejthetetlen alakított a legtöbb vetített magyar filmben, ahol személyükön keresztül megtudhattuk, hogy minden gróf genetikusan hülye (Mágnás Miska). És nekem lett igazam! A csatorna megszűnt, aki kíváncsi és van hozzá felszerelése, keresheti mindezt az interneten.

Valamelyik régi magyar film leányiskolában játszódott. Feleségem az élmény után szinte szégyenkezve mesélte el nekem, hogy annak ellenére, hogy négy éven keresztül színjeles tanuló volt gimnáziumában, kis híján eltiltották örökre az érettségiről. Az eset a 60-as években történt. A gimnázium végzős osztályába rajta kívül még egy zsidó lány járt, és kettejük közt egy kimondatlan, de azonnali szimpátián alapuló „öribarfi” lett. Míg az én hitvesem „éltanuló” volt – a kor retorikájával –, Juditról, a barátnőről ez nem volt elmondható. Végigbúdkácsolta a négy évet, és legnagyobb bajba az írásbeli matekérettségén került. Fogalma nem volt a táblára felírt tételek mikéntjéről, viszont a Teremtő azzal ajándékozta meg, hogy az én feleségem háta mögött ültetett az írásbelin. Csendben odasúgta neki: dőlj oldalra, hogy másolhassam a tiédet!

Az én nejem természetesen szolidáris, jószívű volt, és eszébe sem jutott, hogy cserbenhagyja a kedves kis zsidó barátnőjét. A dologból nem lett volna kázus, ha nem történik meg, hogy – gimnazista létében először – Ágikám elvétí az egyik megoldandó egyenletet. Lezajlott a vizsga, beadták a dolgozatokat, és az osztályfőnök/matektanárnőnek nem kellett öt percnél több, hogy rájöjjön, a két dolgozat finoman szólva is iker-baki. Azt is tudta, hogy egymás mögött ültek, és biztos volt abban, hogy Judit lopta le a megoldást. Behívták anyósomat, és tőle kérdezte meg a tanárnő, hogy most mit tegyen egy kiváló tanulóval?! Mert akár a tudtával, akár anélkül engedte át a dolgozatot osztálytársának, neki most ki kéne zárnia végleg az érettségiből, és ezzel elvágni az egyetemre készülő tehetséges lány jövőjét. Amennyire én ismertem az anyósomat, emlékeim szerint két dolgot csinált hibátlanul: a vargabélest és a rábeszélést. Mivel itt a vargabéles nem játszott szerepet, nagy könnyek között megmagyarázta a tanárnőnek, hogy az ő lánya csupán áldozat, fogalma nem volt a plagizálásról, tudomásul veszi, hogy megoldási hibája miatt nem lesz ötös matekból, de könyörög, hogy ne tegyék tönkre.

Igy is történt. Ehhez én annyit tettem csak hozzá mintegy vigasztalásul, hogy én is szívesen nosztalgiaznék, de az én iskolai élményeim inkább egy Simpson család részei lehetnének... A nyolc általánost ő iskolában végeztem el, mindenholonnan kirúgtak valamilyen okból. Az utolsó emlékszem is: fizikatanárom fölállított, és megkérdezte: tudom-e, melyik a legkisebb ürmérték? Én büszkén kivágtam: a stampedli. Ma már ismerem nagyobbakat is...

Még egy darabig pingpongoztunk főiskolai és egyetemi emlékeinkkel, és az vesse rám korosztályomból az első köve(s)t, aki nem idézi föl időnként szívesen a megszépített múltat.

Aztán mikor magamban maradtam, eszembe jutott, hogy mindketten az egész múltidézéssel csak puskáztunk, megpróbálva néhány percre felidézni ifjúságunkat. Én pedig most bevallo: diplomával és több mint hatvan év aktív munka után ma is puskázok! Azt is elárulom, hogy hol. Szombatonként ha bármelyik zsinagógámban abban a megtiszteltetésben van részem, hogy rabbin felhív a Tórához, bizony a hetiszakasz héber szavaiból egy szót sem értek, és az előtte-utána mondandó bróchét nagybetűkkel, fonetikus leírással, papírról olvasom. Remélem, a Teremtő ezt megbocsátja nekem, és nem tesz szemrehányást áldott emlékü édesanyámnak, akit már régen berendelt.

Fantasztikus megoldás

ÖNINTERJÚ

- Mit lett megoldva, rabbi úr?
- Egy kényes ügy, inkább nem is beszélnék róla!
- Akkor írja le!
- Nos. Egyre többet hallani arról, hogy a zsidónegyed központjában éjjelente hánynak, vizelnek az utcán, s hogy még mit csinálnak, azt az olvasóra bízom!
- És ez miért tartozik ránk? Erre ott a hatóság!
- Nem is ez számunkra a leglényegesebb, hanem hogy közben éljenek zsidóknak is!
- Micsoda??? A zsidónegyed közepén?
- Sőt! A mikve, a Kazinczy-zsinagóga, a Carmel étterem tájékán! Még sötétebb: interjúnk idején chászidjárás van a környéken, a világ tájairól sokan jöttek sírlátogatásra! Ezek, ahogy most nevezik, „látható zsidók”!
- És kik zsidóznak?
- Külföldi turisták!
- És mi a „fantasztikus megoldás”?
- Hát az, hogy a zsidónegyedet átnevezték bulinegyednek!
- És mi van a zéró toleranciával?
- Na ez jó kérdés! Nemrégiben a Városmajorban jöttek össze a náciak a kitörés napja alkalmából, többségük németül beszélt, néhány méterre a volt Bíró Dániel Kórháztól, ahol az orvosokat és a betegeket ezek elődei gyilkolták le! A Várban nem engedélyezték nekik, akkor a zéró tolerancia csak oda volt érvényes! Most ezt is külföldiek csinálták!
- Ez kezd zavaros lenni, rabbi úr!
- Az! A Szabadsgá téri emlékművet szemlélve viszont nyugtázhatjuk, hogy Horthynak nem kellett zéró toleranciát hirdetnie, mert minden gonoszságot a németek műveltek! A fenti két eseményből következik, hogy a zéró toleranciát csak a magyar állampolgárokra értette a miniszterelnök úr!

Kardos Péter

Herzl Tivadar örököi hagyta nekünk....

Biztosítani akarjuk a zsidó nép és Izrael Állam létének folytonosságát.

Az Ön öröksége is hozzájárulhat e célhoz.

Keren Hayesod - United Israel Appeal,
a szervezet, amely Izrael részére gyűjt adományt.

Tőlünk megtudhatja hogyan
E-mail: legacy@kh-ua.org.il
Telefax: +972-4-6263636
Mobil: +36-30-7154136

